

تاریخ: ۹۹/۰۲/۳۰

شماره: ۹۹/۸۰۷۴/۴۶

به نام خدا

جناب آقای دکتر پور ابراهیمی - نماینده محترم مردم کرمان و راور در مجلس شورای اسلامی

موضوع: وضعیت و خیم صنعت پسته کشور و درخواست تجدیدنظر در شیوه رفع تعهد ارزی صادرکنندگان

با سلام،

حسب مذاکرات و مباحث فی‌مابین در جلسه‌ی اخیر شورای گفت و گوی استان کرمان پیرامون وضعیت و خیم صنعت پسته کشور و نیاز مبرم به تجدیدنظر در شیوه رفع تعهد ارزی صادرکنندگان پسته به منظور برون‌رفت از این وضعیت، انجمن پسته ایران ضمن تشکر وافر از پیشنهاد حضرتعالی و استاندار محترم استان کرمان جهت کمک به گره‌گشایی از شرایط بغرنج موجود، نکات زیر را جهت مزید اطلاع آن مقام محترم به استحضار می‌رساند.

بطور متداول حاشیه‌ی سود صادرات پسته‌ی ایران برای صادرکننده کمتر از دو درصد می‌باشد. بنابراین، غالباً بالغ بر ۹۸ درصد درآمد ارزی حاصل از این صادرات، صرف هزینه‌های خرید، فرآوری و صدور پسته می‌شود. حدود ۹۵ درصد از ۹۸ درصد مذکور، سهم هزینه‌های ریالی می‌باشد که جهت پوشش هزینه‌های خرید، فرآوری و لجستیک داخلی صادرات پسته باید ارز حاصل از صادرات پسته بوسیله‌ی صادرکننده تبدیل به ریال شود. بنابراین صادرکننده‌ی پسته‌ی ایران، هیچ توان و علاقه‌ای به بازگرداندن ارز حاصل از صادرات خود به کشور ندارد و در صورت بازگرداندن ارز خود، دیگر قادر به تداوم کسب و کار خود نخواهد بود. گواه این مطلب، عملکرد صادرکنندگان پسته در تمام ادوار و همچنین دریافت وجوه حاصل از صادرات در حساب‌های ارزی بانک‌های کشور توسط ایشان پیش از شرایط تحریمی می‌باشد. ضمناً باید توجه داشت که به دلیل تخصصی بودن تجارت پسته، صادرکننده‌ی یکبار مصرف در صنعت پسته‌ی کشور نداشته و نداریم.

در شرایط موجود کشور، بازگرداندن ارز حاصل از صادرات پسته به کشور به طریقی که بانک مرکزی تعیین کرده، برای صادرکنندگان قانونی بسیار پرهزینه و مشکل است. این وضعیت، منجر به کاهش شدید صادرات پسته از کشور، انباشت حجم بی‌سابقه‌ای از پسته در انبارهای داخل کشور، کاهش شدید ارز آوری این محصول، افت شدید قیمت پسته، ضرر هنگفت کشاورزان پسته‌کار در ۲۶ استان کشور با سطح زیر کشت ۵۰۰ هزار هکتار باغ پسته و متأثر شدن قریب ۱۵ میلیون نفر از مردم کشور که معیشت آنها به این صنعت وابسته است، شده است. بنابراین لازم است تا جهت گشودن این معضل و پیشگیری از فاجعه‌ای قریب الوقوع، چاره‌ای توسط مسئولین امر - بالاخص در دولت محترم و بانک مرکزی - اندیشیده شود.

جهت چاره‌جویی کار، باید ابتدا ریشه‌ی مشکل را شناخت:

۱. بدلیل شرایط تحریم ظالمانه‌ی خارجی علیه کشورمان، بالغ بر ۱۰ سال است که صادرکنندگان پسته با ایجاد شبکه‌ای مویرگی و پیچیده و البته با هزینه‌ی قابل توجه، امکان وصول ارز حاصل از صادرات خود از مشتریان‌شان، بازگرداندن آن به کشور و تبدیل آن به ریال را ایجاد کرده‌اند. بیشتر بخش‌های این شبکه‌ی مویرگی، غیرعلنی و غیررسمی است که در صورت اصرار به

دفتر مرکزی:

کرمان، ابتدای بلوار جمهوری اسلامی، خیابان شهید لاری نجفی (بیست متری نادر)، کوچه شماره ۲، پلاک ۱۲

کد پستی: ۷۶۱۹۶۴۳۱۴۹   تلفن: ۰۳۴-۳۲۴۷۵۴۸۹, ۳۲۴۷۵۷۴۹, ۳۲۴۷۴۱۶۷-۰۳۴

Email: info@iranpistachio.org

دورنگار: ۰۳۴-۳۲۴۷۸۵۵۳

رسمی شدن آن، شبکه از کارکرد خود باز خواهد ایستاد. باید توجه کرد که بانک مرکزی، ضمن اطلاع از این موضوع، بدلیل الزامات کارکرد در شرایط تحریمی، تا پیش از سال ۹۷ به درستی ممانعتی از کارکرد این شبکه به عمل نمی‌آورد. در این رابطه باید به این خصوصیت مهم و منحصر به فرد صنعت پسته نیز توجه کرد که تنها دو عرضه کننده پسته در بعد بین‌المللی در دنیا وجود دارند: ایران و آمریکا. تقریباً تمامی مشتریان پسته ایران، همزمان مشتری پسته آمریکا نیز هستند و اتکای زیادی به رقیب تجاری پسته ایران یعنی آمریکا دارند. بنابراین، درجهی ترس و واهمه آنها از تحریم‌های آمریکا علیه تجارت با ایران بسیار بیشتر از ترس و واهمه سایر مشتریان خارجی کالاها و خدمات ایران است. وسواس مشتریان خارجی پسته ایران در مخفی نگه داشتن مراودات تجاری و مالی خود با طرف‌های ایرانی‌شان بسیار زیاد بوده و از هر نوع مراوده‌ی رسمی با ایران گریزانند. در چنین شرایطی، اغلب صادرکنندگان پسته کشور، در ۱۰ سال اخیر جهت برگرداندن ارزش خود به کشور بالاچار به شبکه‌ی تجار و صرافی‌های غیررسمی متصل شده‌اند. برای صنعت پسته ایران، اصرار بانک مرکزی به انجام نقل و انتقالات ارزی صرفاً از طریق صرافی‌های مجاز، به معنای کاهش شدید صادرات رسمی و قانونی پسته از کشور خواهد بود؛ ضایعه‌ای که متأسفانه در دو سال اخیر اتفاق افتاده و منجر به سوق پیدا کردن صادرات پسته به سمت مسیرهای غیرقانونی و یا تراکنش‌ها و سندسازی‌های صوری در داخل و خارج کشور شده است.

۲. بدلیل حاشیه سود بسیار پایین صادرات پسته، در صورت اجبار صادرکننده به عرضه ارز حاصل از صادرات خود در نرخ پایین‌تر از نرخ ارز در بازار آزاد، صادرکننده قانونی قدرت رقابت با صادرات قاچاق یا از طریق کارت‌های بازرگانی اجاره‌ای را بطور کامل از دست خواهد داد. بعلاوه، تا زمانی که حاشیه سود صادرات قاچاق و یا استفاده از کارت‌های بازرگانی اجاره‌ای قابل توجه باشد، امکان مقابله مؤثر با این دو پدیده وجود نخواهد شد. بنابراین، لازم است تا با اتخاذ سیاستی صحیح، سود توصل به این روش‌ها را از بین برد. این سود وقتی از بین خواهد رفت که نرخ فروش ارز صادرکننده قانونی پسته حداقل به اندازه‌ی نرخ ارز در بازار آزاد باشد. لازم به ذکر است که هم‌اکنون نرخ خریداری ارز حاصل از صادرات پسته نزدیک ۵۰۰ تا ۸۰۰ تومان کمتر از نرخ آزاد می باشد. این تفاوت به معنای هزینه اضافی قریب ۳ الی ۵ درصد روی فروشی با حاشیه سود ۲ درصد است!

اما راه چاره چیست؟

۱. پیشنهاد می‌شود بانک مرکزی ضمن حصول اطمینان از برگشت ارز صادرکنندگان، از اصرار بر کنترل نقل و انتقالات ارزی و ریالی مرتبط با صادرات پسته دست بردارد. بدین منظور، ثبت تهاتر ارز صادرکننده و واردکننده در سامانه‌ی جامع تجارت با ارائه‌ی کوتاژهای صادراتی و وارداتی برای رفع تعهد ارز حاصل از صادرات کافی و فصل‌الخطاب باشد و نیاز به سند دیگری جهت اثبات بازگشت ارز حاصل از صادرات به چرخه‌ی اقتصادی کشور - منجمله گواهی انتقال ارز از صادرکننده به واردکننده یا گواهی واریز ریال از سوی واردکننده به صادرکننده - نباشد. لازم به ذکر است هم‌اکنون نیز این گواهی‌ها بصورت صوری تنظیم می‌شوند؛ حال آنکه عملاً در اغلب موارد صادرکننده از طریق صراف خود و واردکننده از طریق صراف خود اقدام به خرید و فروش ارز می‌کنند. چنانچه آزادی عمل واردکننده و صادرکننده در خرید و فروش ارز هریک بصورت جداگانه از طریق صراف خود از آنها گرفته شود، کار آنها بسیار دشوار و عملاً متوقف خواهد شد؛ حال آنکه با تهاتر کوتاژها اطمینان کامل از استفاده از ارز صادراتی جهت واردات حاصل شده و نیازی به سختگیری بیشتر نخواهد بود.

۲. جهت از بین بردن فاصله‌ی قیمت ارز آزاد و ارز حاصل از صادرات پسته و سایر محصولات کشاورزی، صنایع دستی و خدمات فنی-مهندسی، بهترین و ارزان‌ترین راهکار برای بانک مرکزی و کشور، هدایت تقاضاهای مجاز وارداتی مزاد بر ارزهای با منشاء دولتی یا سوبسیدی به سمت ارز حاصل از صادرات کالاهای مورد اشاره است. بدین منظور پیشنهاد می‌شود سیاست‌های زیر اتخاذ گردد:

دفتر مرکزی:

کرمان، ابتدای بلوار جمهوری اسلامی، خیابان شهید لاری نجفی (بیست متری نادر)، کوچه شماره ۲، پلاک ۱۲

کد پستی: ۷۶۱۹۶۴۳۱۴۹   تلفن: ۰۳۴-۳۲۴۷۵۴۸۹, ۳۲۴۷۵۷۴۹, ۳۲۴۷۴۱۶۷

Email: info@iranpistachio.org

دورنگار: ۰۳۴-۳۲۴۷۸۵۵۳

- تصویب امکان رفع کامل تعهد ارزی صادرکنندگان کالاهای کشاورزی، صنایع دستی و خدمات فنی-مهندسی به روش واردات در مقابل صادرات
- تسریع ۴۸ ساعته و عدم مداخله‌ی بانک مرکزی (ایجاد مسیر جدید سریع‌السير Fast Track) در ثبت سفارش و تخصیص ارز واردات کالاهای مجاز مشروط بر تأمین ارز آنها از محل صادرات کالاهای کشاورزی، صنایع دستی و خدمات فنی-مهندسی

لازم به ذکر است از آنجا که برخلاف کالاهای صادراتی کشور با پایه‌ی هیدروکربنی و معدنی، در تولید محصولات کشاورزی، صنایع دستی و خدمات فنی-مهندسی از سوپسید و رانت انرژی بسیار ناچیزی بهره برده شده است، تمایز پیشنهادی در امکان نحوه‌ی تهاتر ارز حاصل از صادرات آنها نسبت به سایر کالاهای صادراتی، کمترین امتیازی است که جهت جبران بخشی از رانت صنایع انرژی‌بر، می‌توان برای جهش تولید و صادرات کالاهای کشاورزی، صنایع دستی و خدمات فنی-مهندسی قائل شد. جهت تبیین بیشتر موضوع می‌توان یک کارخانه‌ی پتروشیمی و یک باغ پسته را به مثابه‌ی دو رقیب فرض کرد که هر دو مشغول تولید کالای واحدی به نام "دلار" هستند که پس از تولید آن (صادرات محصول خود) در یک بازار رقابتی کالای خود را عرضه می‌کنند. برای یکی (صاحب کارخانه پتروشیمی) هر واحد از تولید این کالای مشترک (دلار) حدود ۵۰ سنت هزینه‌ی تمام شده دربرداشته و برای دیگری (صادرکننده‌ی پسته) ۹۸ سنت. حال، بانک مرکزی به هر دو می‌گوید که بروید و در بازار فروش ارز حاصل از صادرات با هم رقابت کنید. بدیهی است در صورت عدم اصلاح این وضع، نتیجه‌ی کار چیزی جز دست کشیدن باغدار پسته از تولید پسته و پیوستن وی به خیل متصلین به سرچشمه‌های رانت انرژی در کشور نخواهد بود.

امید است در شرایط تحریم‌های ظالمانه دو سال اخیر آمریکا علیه کشورمان که باعث شده هر یک دلار صادرات امروز ارزش پنج دلار صادرات زمان قبل از آن را برای کشور داشته باشد، تسریع در رفع این معضل، بتواند زمینه برداشتن گامی مهم و درازمدت در راستای جهش تولید و اقتصاد ملی، کاهش وابستگی اقتصاد کشور به نفت و گاز، رشد چشمگیر اشتغال پایدار در بخش‌های مولد اقتصاد و افزایش درآمد کارگران و کشاورزان ایران را ایجاد کند. در صورت صلاحدید، نمایندگان انجمن پسته ایران آمادگی دارند جهت ادای توضیحات تکمیلی شرفیاب شوند. پیشاپیش از بذل توجه حضرتعالی که همواره دغدغه توسعه اقتصادی جای‌جای این سرزمین را داشته‌اید سپاسگزارم.

با احترام،

محمد صالحی
رئیس هیئت مدیره

رونوشت:

- جناب آقای دکتر فدایی - استاندار محترم کرمان
- جناب آقای طیب زاده - ریاست محترم اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی استان کرمان

دفتر مرکزی:

کرمان، ابتدای بلوار جمهوری اسلامی، خیابان شهید لاری نجفی (بیست متری نادر)، کوچه شماره ۲، پلاک ۱۲
کد پستی: ۷۶۱۹۶۴۳۱۴۹   تلفن: ۰۳۴-۳۲۴۷۵۴۸۹, ۳۲۴۷۴۱۶۷-۰۳۴
دورنگار: ۰۳۴-۳۲۴۷۸۵۵۳   Email: info@iranpistachio.org